

WEG MET EDDY BELLEGUEULE

EDOUARD LOUIS

Weg met Eddy Bellegueule

De Bezige Bij Antwerpen

Voor Didier Eribon

Voor de eerste keer wordt mijn naam
uitgesproken zonder te benoemen.

MARGUERITE DURAS
De vervoering van Lol V. Stein

EERSTE BOEK

Picardië

(eind jaren 1990 – begin jaren 2000)

ONTMOETING

Aan mijn kinderjaren bewaar ik geen enkele goede herinnering. Ik wil niet zeggen dat ik in die jaren nooit een gevoel van geluk of van vreugde heb gekend. Het is alleen zo dat leed totalitair is: alles wat niet in zijn systeem past laat het verdwijnen.

In de gang doken twee jongens op, de ene lang met rood haar en de andere klein met een kromme rug. De lange met het rode haar spuugde *Hier, voor in je smoel*.

De klodder liep langzaam over mijn gezicht, geel en dik zoals dat luidruchtige slijm dat de keel van bejaarden en van zieke mensen verstopt. Het schelle, doordringende gelach van de twee jongens. *Kijk, zijn smoel zit eronder, die klootzak*. Hij loopt van mijn oog naar mijn lippen. Ik durf hem niet weg te vegen. Ik zou het wel kunnen doen, ik hoef er alleen maar mijn mouw overheen te halen. Er is maar een fractie van een seconde, een piepkleine beweging voor nodig om te voorkomen dat de spuugklodder in contact komt met mijn lippen, maar ik doe het niet uit angst dat ze zich nog kwader zouden maken.

Ik had mij niet kunnen voorstellen dat ze het zouden doen. Toch was geweld mij niet vreemd, integendeel. Ik had altijd al, zo ver als mijn herinneringen teruggaan, mijn vader bij de uitgang van het café dronken met andere dronken mannen zien vechten en hun neus of tanden zien breken.

Mannen die iets te nadrukkelijk naar mijn moeder hadden gekeken en mijn vader die onder invloed van de alcohol tekeer ging: *Wie denk je dat je bent dat je zo naar mijn vrouw staat te loeren vuile rotzak*. Mijn moeder die probeerde hem te kalmeren *Rustig schat rustig* maar wier protesten werden genegeerd. De maten van mijn vader die natuurlijk op een gegeven moment tussenbeide kwamen, zo hoorde het, dat was ook een echte vriend zijn, een *goede maat*, je in het gevecht mengen om mijn vader te scheiden van de ander, het slachtoffer van zijn zuippartij, met een gezicht dat inmiddels vol wonden zat. Ik zie nog voor me hoe mijn vader, wanneer een van onze poezen kleintjes ter wereld bracht, de pasgeboren katjes in een plastic tas van de supermarkt liet glijden en de tas tegen een betonnen muurtje sloeg tot de tas volstroomde met bloed en het gemiauw ophield. Ik had hem in de tuin varkens de keel af zien snijden en het nog warme bloed zien drinken dat hij tevoorschijn haalde om er bloedworst van te maken (het bloed op zijn lippen, zijn kin en zijn T-shirt) *Dat is het lekkerste, het bloed wanneer het net uit het beest komt dat de pijp uit gaat*. Het gekrijs van het zieltogende varken wanneer mijn vader zijn luchtpijp doorsneed was in het hele dorp te horen.

Ik was tien jaar. Ik was een nieuweling op school. Toen ze in de gang opdoken, kende ik ze niet. Ik wist hun voor- naam niet eens, wat niet zo vaak voorkwam in een onderwijsinstelling met nauwelijks tweehonderd leerlingen waar iedereen elkaar snel leerde kennen. Ze liepen langzaam, ze glimlachten en er ging helemaal geen agressivi-

teit van hen uit, zodat ik eerst dacht dat ze kennis met me kwamen maken. Maar waarom zouden de groten met mij, een nieuweling, komen praten? Het schoolplein functioneerde op dezelfde manier als de rest van de wereld: de groten gingen niet met de kleintjes om. Mijn moeder zei het als ze het over de arbeiders had *In ons, de kleintjes, is niemand geïnteresseerd, vooral de rijkelui niet.*

Op de gang vroegen ze me wie ik was, of ik die *Bellegueule* was over wie iedereen het had. Ze stelden me deze vraag, die ik vervolgens onvermoeibaar maanden- en jarenlang bij mezelf herhaald heb:

Ben jij die nicht?

Door die vraag uit te spreken hadden ze hem voor altijd in mijn geheugen gebeiteld, als een stigma, zo'n merkteken dat de Grieken met een brandijzer of een mes in het lichaam griften van afwijkende individuen die een gevaar voor de gemeenschap vormden. De onmogelijkheid om me ervan te ontdoen. De verbazing die zich van me meester maakte, ook al was het niet de eerste keer dat er zoiets tegen me gezegd werd. Je raakt nooit gewend aan scheldpartijen.

Een gevoel van onmacht, van verlies van evenwicht. Ik glimlachte – en het woord *nicht* dat weerklonk explodeerde in mijn hoofd, klopte in me met de frequentie van mijn hartslag.

Ik was mager, ze moesten mijn vermogen om me te verdedigen gering, bijna afwezig geacht hebben. Op die

leeftijd noemden mijn ouders mij geregeld *Geraamte* en mijn vader herhaalde steeds dezelfde grappen *Je zou achter een affiche langs kunnen lopen zonder hem los te krijgen*. In het dorp was gewicht een hooggewaardeerde eigenschap. Mijn vader en mijn twee broers waren zwaarlijvig en ook verschillende vrouwen in mijn familie, en er werd vaak gezegd *Dat is beter dan jezelf uithongeren, het is een goeie ziekte*.

(Het jaar daarna, toen ik de sarcastische opmerkingen van mijn familie over mijn gewicht moe was geworden, vatte ik het plan op om dik te worden. Als de school uit was kocht ik zakken chips van het geld dat ik aan mijn tante vroeg – mijn ouders hadden het me niet kunnen geven – en stopte me er vol mee. Ik, die tot dan toe geweigerd had de vette gerechten die mijn moeder klaarmaakte te eten, juist uit angst om net als mijn vader en mijn broers te worden – ze ergerde zich er mateloos aan: *Je reet zal er niet van verstoopt raken* –, ik begon plotseling alles wat er voorbijkwam naar binnen te werken, net als die insecten die zich in wolken verplaatsen en hele landschappen laten verdwijnen. Ik kwam in een jaar een kilo of twintig aan.)

Eerst duwden ze zachtjes tegen me aan, niet al te ruw, nog steeds lachend en nog steeds met die spuugklodder op mijn gezicht, maar daarna steeds harder tot ze me met mijn hoofd tegen de muur van de gang sloegen. Ik zei niets. De een greep mijn arm vast terwijl de ander me schopte, steeds minder glimlachend en steeds serieuzer in zijn rol, waarbij zijn gezicht steeds meer concentratie, woede en haat uit-

drukte. Ik herinner me: de schoppen tegen mijn buik, de pijn die door de klap van mijn hoofd tegen de bakstenen muur werd veroorzaakt. Dat is een factor waar je niet aan denkt, de pijn, je lichaam dat plotseling, gewond en gekneusd, te lijden heeft. Je denkt – bij dat soort taferelen, ik bedoel: met een blik van buiten af – aan de vernedering, het onbegrip, de angst, maar je denkt niet aan de pijn.

Door de schoppen tegen mijn buik stikte ik bijna en ik kreeg geen adem meer. Ik opende mijn mond zo wijd mogelijk om er zuurstof in te laten dringen, ik zette mijn borst op, maar de lucht wilde niet naar binnen; het gevoel dat mijn longen plotseling vol waren gelopen met dik, loodzwaar slijm. Ze voelden plotseling zwaar. Mijn lichaam trilde, leek niet meer van mij te zijn, niet meer op mijn wil te reageren. Als een ouder wordend lichaam dat zich van de geest bevrijdt, erdoor verlaten wordt en weigert hem te gehoorzamen. Het lichaam dat een last wordt.

Ze moesten lachen toen mijn gezicht door het zuurstofgebrek rood kleurde (de karaktertrek van de volksklassen, de simpelheid van onaanzienlijke mensen die van lachen houden, de *lolbroeken*). De tranen drongen automatisch in mijn ogen, mijn blik werd troebel zoals dat gebeurt wanneer je je in je speeksel of in een stuk voedsel verslikt. Ze wisten niet dat de tranen als gevolg van mijn benauwdheid over mijn wangen liepen, ze dachten dat ik huilde. Ze verloren hun geduld.

Ik rook hun adem toen ze op mij afkwamen, die geur van bedorven melkproducten, van dode beesten. Hun tanden waren net als de mijne waarschijnlijk nooit gepoetst. De moeders in het dorp waren niet erg aan de mondhygiëne van hun kinderen gehecht. De tandarts was te duur en het geldgebrek veranderde uiteindelijk altijd in een keuze. De moeders zeiden *Er zijn in ieder geval belangrijkere dingen in het leven*. Ik boet nu nog steeds met gruwelijke pijnen en slapeloze nachten voor de veronachtzaming van mijn familie, van mijn maatschappelijke klasse, en wanneer ik jaren later in Parijs naar de universiteit ga, zijn er vrienden die ik hoor vragen *Waarom hebben je ouders je toch niet meegenomen naar een orthodontist?* Mijn leugens. Ik zal hun antwoorden dat mijn ouders, iets te artistieke intellectuelen, zich zo om mijn literaire vorming hadden bekommerd dat ze daardoor mijn gezondheid soms hadden verwaarloosd.

Op de gang stonden de lange met het rode haar en de kleine met de kromme rug te schreeuwen. De scheldwoorden volgden elkaar net als de stompen op en ik deed er nog steeds het zwijgen toe. *Nicht, bruinwerker, poot, bolmaat, achterlader, zachte pedo, grietje, flikker, (flikker op), pedofiel, raar wijf, homofieltje, slappeling, dikke tante, homo of de homoseksueel, de gay gast*. Soms kwamen we elkaar op de trap vol met leerlingen tegen of ergens anders, midden op de speelplaats. Ze konden me niet slaan waar iedereen bij was, zo stom waren ze niet, ze hadden van school gestuurd kunnen worden. Ze beperkten zich tot een scheldwoord, alleen *pedo* (of iets anders). Niemand om ons heen sloeg er

acht op, maar iedereen hoorde het. Ik denk dat iedereen het hoorde omdat ik me de tevreden glimlach herinner die op de gezichten van de anderen op de speelplaats of op de gang verscheen, evenals het plezier om de lange met het rode haar en de kleine met de kromme rug de zaken op hun plaats te zien en te horen zetten, om te horen zeggen wat iedereen bij zichzelf dacht en fluisterde wanneer ik voorbijkwam, en wat ik hoorde *Kijk, daar heb je Belle-gueule, die nicht.*

MIJN VADER

Aan de ene kant heb je mijn vader. In 1967, zijn geboortear, gingen de vrouwen in het dorp nog niet naar het ziekenhuis. Ze bevielden thuis. Toen zijn moeder hem ter wereld bracht, lag ze op de bank, die vol zat met stof en honden- en kattenhaar en viezigheid als gevolg van de schoenen die onder de modder zaten en niet bij de voordeur uitgetrokken werden. In het dorp waren er natuurlijk straten, maar ook talloze *kleiweggetjes*, die nu nog gebruikt worden en waar de kinderen gaan spelen, wegen van klei en stenen zonder beton die langs de velden lopen, trottoirs van aangestampte aarde die op regenachtige dagen op drijfzand beginnen te lijken.

Voor de school begon ging ik een paar keer per week naar de *kleiweggetjes* om te fietsen. Ik maakte een stukje karton aan de spaken van mijn fiets vast zodat hij tijdens het trappen het geluid van een motorfiets maakte.

De vader van mijn vader dronk veel alcohol, pastis en wijn in kartonnen dozen van vijf liter, zoals de meeste mannen in het dorp die drinken. De alcoholische dranken die ze bij de kruidenier halen, die ook nog als café en tabakswinkel, en als brooddepot fungeert. Je kunt er op ieder uur van de dag inkopen doen. Je hoeft maar op de deur van de winkeliers te kloppen. En ze bedienen je.

Zijn vader dronk veel alcohol en wanneer hij eenmaal dronken was, sloeg hij zijn moeder: hij draaide zich plot-

seling naar haar toe en schold haar uit, hij smeedt alle dingen die hij bij de hand had naar haar toe, soms zelfs zijn stoel, en vervolgens sloeg hij haar. Mijn vader, die nog te klein was en opgesloten zat in zijn spichtige kinderlijfe, keek zonder iets te zeggen machteloos toe. Hij hoopte zijn haatgevoelens op.

Al die dingen vertelde hij me niet. Mijn vader praatte niet, tenminste niet over die dingen. Dat nam mijn moeder op zich, dat was haar rol als vrouw.

Op een ochtend – mijn vader was vijf jaar – is zijn vader zonder te waarschuwen voor altijd vertrokken. Mijn grootmoeder, die ook de familie verhalen doorgaf (weer de rol als vrouw), had het me verteld. Ze moest er jaren later nog om lachen, blij omdat ze eindelijk van haar man verlost was *Hij is 's ochtends vertrokken om in de fabriek te gaan werken en hij is nooit teruggekomen voor het avondeten, we hebben nog op hem gewacht.* Hij was fabrieksarbeider, hij bracht zijn loon mee naar huis en na zijn verdwijning zat het gezin zonder geld, er was nauwelijks genoeg om er met zes à zeven kinderen van te kunnen eten.

Mijn vader is het nooit vergeten, hij zei in mijn aanwezigheid *Die vuile klootzak die ons in de steek heeft gelaten, die mijn moeder zonder een cent heeft laten zitten, ik pis op hem.*

Toen de vader van mijn vader vijfendertig jaar later is gestorven, zaten we die dag in huiselijke kring in de woonkamer voor de televisie.

Mijn vader kreeg een telefoontje van zijn zus of van het *tebuis* waar zijn *ouwe* zijn laatste dagen sleet. De per-

soon aan de telefoon zei tegen hem, *Je – uw – vader is vanochtend overleden, aan kanker en in de eerste plaats aan een verbrijzelde heup als gevolg van een ongeluk, de wond is hoe langer hoe erger geworden, we hebben alles geprobeerd, maar hij kon niet meer gered worden.* Hij was in een boom geklommen om er de takken van af te zagen en hij had de tak waarop hij zat afgezaagd. Mijn ouders moesten zo hard lachen toen die persoon die woorden door de telefoon uitsprak dat ze een tijdje nodig hadden om weer op adem te komen *De tak waarop hij zat afzagen, die stomme zak, je moet het maar doen.* Het ongeluk, de verbrijzelde heup. Toen mijn vader op de hoogte was gebracht straalde hij van vreugde, hij zei tegen mijn moeder *Hij is eindelijk de pijp uit dat stuk tuig.* En verder: *Ik ga een fles kopen om het te vieren.* Hij vierde een paar dagen later zijn veertigste verjaardag en hij had nog nooit zo'n gelukkige indruk gemaakt, hij zei dat hij met een tussenpauze van een paar dagen twee gebeurtenissen te vieren had, twee gelegenheden om *het op een zuipen te zetten.* Ik bracht de avond met hen door, glimlachend als een kind dat de gemoedstoestand kopieert waarin het zijn ouders ziet verkeren zonder precies te weten waarom (de dagen dat mijn moeder hilde deed ik haar ook na zonder te begrijpen waarom; ik hilde). Mijn vader had er zelfs aan gedacht om limonade voor mij te kopen en van die kleine zoute koekjes waar ik zo dol op was. Ik ben er nooit achter gekomen of hij in stilte verdriet heeft gehad, of dat hij bij het bericht van de dood van zijn vader glimlachte zoals je kunt glimlachen wanneer je klodders spuw in je gezicht krijgt.

Mijn vader was al op zeer jonge leeftijd niet meer naar school gegaan. Hij had de voorkeur gegeven aan de dansfeesten in de naburige dorpen en de vechtpartijen die er onvermijdelijk mee gepaard gingen, de tochtjes met de bromfiets – ze hadden het over een *benzinefiets* – naar de meertjes waar hij een paar dagen doorbracht en ging vissen, de dagen in de garage om dingen aan zijn bromfiets te veranderen, om *aan zijn karretje te knoeien*, om het sterker en sneller te maken. Als hij al een keer naar school ging, werd hij er meestal uit gezet vanwege het provoceren van de leerkrachten, de scheldpartijen en zijn absenties.

Hij praatte veel over de vechtpartijen *Ik was een vechtersbaas toen ik vijftien of zestien was, ik was altijd aan het vechten op school en op de feesten en we zetten het geweldig op een zuipen mijn maten en ik. Het kon ons geen moer schelen, we hadden lol en het is waar, als de fabriek me er in die tijd uit gooide, vond ik zo weer een andere, het was niet zoals tegenwoordig.*

Hij was op school inderdaad met zijn beroepsopleiding gestopt om als arbeider in de dorpsfabriek, waar messingonderdelen gefabriceerd werden, te gaan werken, net als zijn vader, zijn grootvader en zijn overgrootvader vóór hem.

De vechtersbazen in het dorp die alle zo gevierde mannelijke waarden belichaamden, weigerden voor de schooldiscipline te buigen en het was belangrijk voor hem om een vechtersbaas geweest te zijn. Wanneer mijn vader over een van mijn broers of neven zei dat het een *vechtersbaas* was, bespeurde ik bewondering in zijn stem.

Mijn moeder had hem op een dag verteld dat ze zwanger was. Dat was in het begin van de jaren negentig. Ze zou een jongetje krijgen, mij, hun eerste kind. Mijn moeder had er al twee uit haar eerste huwelijk, mijn grote broer en mijn grote zus; verwekt met haar eerste man, een alcoholicus die gestorven was aan levercirrose en dagen later liggend op de grond teruggevonden was, met een lichaam dat al half in staat van ontbinding verkeerde en krioelde van de wormen, met name zijn weggerotte wang, waarachter zijn kaakbeen zichtbaar was, waarin het wemelde van de larven, een gat ter grootte van een golfhole dat daar midden in zijn wasbleke, gelige gezicht zat. Mijn vader was erg blij. In het dorp was het niet alleen belangrijk om een vechtersbaas geweest te zijn, maar ook om in staat te zijn om van je jongens vechtersbazen te maken. Een vader versterkte zijn mannelijke identiteit via zijn zonen, aan wie hij zijn viriele waarden diende door te geven, en mijn vader zou dat doen, hij zou van mij een vechtersbaas maken, zijn mannelijke trots stond op het spel. Hij had besloten mij Eddy te noemen vanwege de Amerikaanse series waar hij op de televisie naar keek (altijd weer de televisie). Met de achternaam die hij op mij overdroeg, Belle-gueule, en het hele verleden waarmee die naam beladen was, zou ik dus Eddy Bellegueule gaan heten. De naam van een vechtersbaas.

Al heel snel heb ik de hoop en de dromen van mijn vader kapotgemaakt. Al in mijn eerste levensmaanden werd het probleem gediagnosticeerd. Het lijkt erop dat ik zo geboren ben, niemand heeft ooit de oorsprong, het ontstaan ervan begrepen, waar die onbekende kracht die zich bij mijn geboorte van mij meester had gemaakt en die mij de gevangene van mijn eigen lichaam maakte, vandaan kwam. Toen ik mij in woorden begon uit te drukken, de taal begon te leren, kreeg mijn stem spontaan vrouwelijke intonaties. Ze was scheller dan die van andere jongens. Telkens als ik het woord nam bewogen mijn handen koortsachtig alle kanten op, kromden zich en wapperden door de lucht.

Mijn ouders noemden dat *aanstelleritis*, ze zeiden tegen me *Hou op met die aanstelleritis*. Ze vroegen zich af *Waarom gedraagt Eddy zich als een grietje?* Ze geboden mij: *Rustig nou, kan je niet opbouden met die grote gebaren van een gek wijf?* Ze dachten dat ik ervoor gekozen had om verwijfd te zijn, zoiets als een eigen esthetiek die ik gevolgd zou hebben om hun onaangenaam te zijn.

Toch kende ik de oorzaken van wat ik was zelf ook niet. Ik werd door die manieren overheerst, eraan onderworpen, en ik koos niet voor die hoge stem. Ik koos niet voor mijn manier van lopen, dat overduidelijke, te overduidelijke heupwiegen, van links naar rechts, en ook niet

voor die schelle kreten die aan mijn lichaam ontsnapten, die ik niet slaakte, maar die letterlijk aan mijn keel ontsnapten, wanneer ik verrast, verrukt of angstig was.

Ik liep regelmatig naar de slaapkamer van de kinderen, die donker was omdat we geen licht in dat vertrek hadden (niet genoeg geld om er echte verlichting aan te brengen, om er een hanglamp of gewoon een gloeilamp op te hangen: de kamer beschikte alleen over een bureaulamp).

Ik gapte er de kleren van mijn zus, die ik aantrok om erin rond te paraderen, en ik paste alles wat ik maar kon passen: korte en lange rokken, met noppen of gestreept, getailleerde T-shirts, laag uitgesneden, versleten en met gaten, en kanten of opgevulde beha's.

Die voorstellingen waarvan ik de enige toeschouwer was leken me toen de mooiste die ik ooit had mogen zien. Ik had wel van vreugde kunnen huilen, zo mooi vond ik mezelf. Mijn hart had wel kunnen exploderen, zo snel ging het kloppen.

Na het moment van euforie van het rondparaderen was ik uitgeput en voelde ik me plotseling idioot, besmeurd door de meisjeskleren die ik droeg, en niet alleen idioot, maar ook vol weerzin tegenover mezelf, bekaf van die aanval van waanzin die mij ertoe had gebracht me als een meisje te verkleden, zoals die dagen waarop dronkenschap en losgeslagenheid belachelijke gedragingen veroorzaken waarvan je de volgende dag spijt hebt, wanneer de effecten van de alcohol verdwenen zijn en er van onze daden alleen een pijnlijke, beschaamde herinnering over

is gebleven. Ik stelde me voor hoe ik die kleren aan stukken knipte, ze verbrandde en ze ergens begroef waar nooit iemand een voet zette.

En ook mijn voorliefdes die altijd automatisch in de richting van vrouwelijke voorliefdes gingen zonder dat ik wist of begreep waarom. Ik hield van theater, van zangeressen van lichte muziek en van poppen, terwijl mijn broers (en tot op zekere hoogte zelfs mijn zussen) de voorkeur gaven aan videospelletjes, rap en voetbal.

Naarmate ik groter werd, voelde ik de steeds zwaardere blikken die mijn vader op mij liet rusten, de angst die in hem opkwam, zijn machteloosheid tegenover het monster dat hij had geschapen en dat elke dag zijn abnormaliteit iets meer bevestigde. Mijn moeder scheen de situatie niet meer aan te kunnen en had al heel snel de moed opgegeven. Ik heb dikwijls gedacht dat ze op een dag weg zou gaan en gewoon een briefje op een tafel zou achterlaten waarin ze uitlegde dat ze niet meer kon, dat ze daar niet om gevraagd had, om zo'n zoon als ik, dat ze niet bereid was dat leven te leiden en dat zij haar recht op het in de steek laten opeiste. Op andere dagen dacht ik dat mijn ouders me naar de kant van een weg of naar een plek diep in een bos zouden brengen om me er alleen achter te laten, zoals dat met dieren gebeurt (en ik wist dat ze het niet zouden doen, dat was onmogelijk, zo ver zouden ze niet gaan; maar ik dacht eraan).

Verbijsterd door dat schepsel waar zij geen vat op hadden, probeerden mijn ouders me verbeteren weer op het rechte pad te brengen. Ze maakten zich kwaad en zeiden over me

Hij is een beetje gestoord, er is iets mis met zijn hersens. Meestal zeiden ze *grietje* tegen me en *grietje* was in hun ogen de ergste belediging – wat ik hier zeg viel op te maken uit de toon die ze gebruikten – een belediging die de meeste weerzin uitdrukte, veel sterker dan *stomme lul* of *imbeciel*. In die wereld waarin mannelijke waarden verheven waren tot de meest belangrijke zei zelfs mijn moeder over zichzelf *Ik ben iemand met ballen en ik laat niet over me lopen*.

Mijn vader dacht dat voetballen me gehard zou maken en hij had me voorgesteld om het net als hij in zijn jeugd, net als mijn neven en mijn broers te gaan doen. Ik had me verzet: op die leeftijd wilde ik me al met dansen bezighouden zoals mijn zus dat deed. Ik droomde ervan dat ik op een podium stond en ik stelde me maillots voor, lovertjes en menigten die me toejuichten en ik die dolgelukkig en onder het zweet voor hen boog – maar omdat ik wist wat voor schande dat betekende had ik het nooit opgebiecht. Een andere jongen in het dorp, Maxime, die aan dansen deed omdat zijn ouders, zonder dat iemand hun beweegredenen begreep, hem ertoe dwongen, moest de spotkende opmerkingen van de anderen ondergaan. Als bijnaam had hij *de Danseres*.

Mijn vader had me gesmeekt *Het is tenminste gratis en dan ben je met je neef en je vriendjes uit het dorp. Probeer het. Alsjeblieft probeer het*.

Ik had ermee ingestemd om er een keer heen te gaan, veel meer uit angst voor strafmaatregelen dan omdat ik hem plezier wilde doen.

Ik ben erheen geweest en ik ben weer naar huis gegaan – eerder dan de anderen, want na het trainen moesten we naar de kleedkamers om andere kleren aan te trekken. Maar toen ontdekte ik vol afgrijzen en angst (en ik had het kunnen bedenken, iedereen wist dat soort dingen) dat er samen gedoucht werd. Ik ben naar huis gegaan en ik heb hem verteld dat ik er niet mee door kon gaan *Ik wil het niet meer, ik hou er niet van, van voetballen, het is mijn ding niet*. Hij bleef nog een tijdje aandringen voordat hij de moed opgaf.

Ik was samen met hem en we waren op weg naar het café toen we de voorzitter van de voetbalclub, die *de Pijp* werd genoemd, tegenkwamen. *De Pijp* vroeg hem met het gezicht dat mensen trekken wanneer ze verbaasd zijn, en met opgetrokken wenkbrauw *Waarom komt je zoon toch niet meer*. Ik zag hoe mijn vader zijn ogen neersloeg en een smoes mompelde *Oh hij is een beetje ziek* met op dat moment het onverklaarbare gevoel dat zich van een kind meester maakt wanneer het publiekelijk geconfronteerd wordt met de schaamte van zijn ouders, alsof de wereld in één seconde alle fundamenteën en alle zin verloor. Hij begreep dat *de Pijp* hem niet had geloofd en hij probeerde het recht te zetten *En verder weet je is hij een beetje bijzonder Eddy, nou ja niet bijzonder, een beetje raar, wat hij leuk vindt is rustig naar de televisie kijken*. En ten slotte gaf hij met een diepbedroefd gezicht en een ontwijkende blik toe *Nou ja goed hij houdt nou eenmaal niet van voetballen denk ik*.

Ik geloof dat ik kan zeggen dat ik buitenshuis, in het noordelijke dorp met nauwelijks duizend inwoners waarin ik

ben opgegroeid, een jongetje was dat wel gewaardeerd werd. En bovendien had je er ook alles wat met kinderen op het platteland te maken heeft en waar ik wel van hield: de lange wandelingen door het bos, de hutten die we er bouwden, het haardvuur, de warme melk die net van de boerderij kwam, het verstoppertje spelen in de maisvelden, de rustgevende stilte in de steegjes, de oude dame die snoepjes uitdeelt, de appelbomen, de pruimenbomen en de perenbomen in alle tuinen, de explosie van kleuren in de herfst, de bladeren die overal op de stoep lagen en je voeten die in die bergen van bladeren verstrikt raakten en vast kwamen te zitten; de kastanjes die in diezelfde tijd in de herfst naar beneden kwamen en de gevechten die we organiseerden. De kastanjes deden erg veel pijn, ik kwam onder de blauwe plekken thuis, maar daar klaagde ik niet over, integendeel. Mijn moeder zei *Ik hoop dat je die anderen meer blauwe plekken hebt bezorgd dan jij van ze gekregen hebt, zo weet je wie er gewonnen heeft.*

Het kwam niet zelden voor dat ik iemand hoorde zeggen *Hij is een beetje bijzonder die zoon van Bellegueule* of dat ik een spottende glimlach teweegbracht bij degene tot wie ik het woord richtte. Maar al met al riep ik, omdat ik nu eenmaal het rare, verwijfde jongetje van het dorp was, een soort van geamuseerde fascinatie op, die mij bescherming bood, net als Jordan, mijn Martinikaanse buurjongen, de enige Zwarte op kilometers afstand, tegen wie ze zeiden *Het is waar ik hou niet van Zwarten, je ziet tegenwoordig niks anders meer, ze maken overal problemen, ze voeren oorlog in hun eigen land of ze komen hierheen om auto's in de fik te ste-*

ken, maar jij Jordan, jij bent een goeie, jij bent anders, we mogen je graag.

De vrouwen in het dorp complimenteerden mijn moeder, *Hij is goed opgevoed die zoon Eddy van je, hij is niet zoals al die anderen dat zie je meteen.* En mijn moeder was er trots op en gaf me op haar beurt een compliment.

De dichtstbijzijnde school waar je met de bus heen ging, op vijftien kilometer afstand van het dorp, was een groot gebouw van staal en paarsrode bakstenen, die in de verbeeldingswereld de arbeiderssteden en landschappen van het noorden met hun smalle, op elkaar gepakte huizen oproepen (in de verbeeldingswereld van degenen die er niet zijn. Van degenen die er niet wonen. Bij de arbeiders in het noorden, bij mijn vader, mijn oom en mijn tante, bij hen roepen ze niets in hun verbeeldingswereld op. Ze roepen weezin tegen het dagelijks leven op, op zijn hoogst mistroostige onverschilligheid.) Die huizen, die grote roodachtige gebouwen, die strenge, sobere fabrieken met hun duizelingwekkend lange schoorstenen die voortdurend, zonder ooit te stoppen, compacte, zware, spierwitte rook uitspuwden. Dat er nauwelijks of geen verschil tussen de school en de fabriek bestond, kwam doordat je maar een stap hoefde te zetten om van de ene bij de andere te komen. De meeste kinderen, met name de vechtersbazen, verlieten de school om rechtstreeks naar de fabriek te gaan. Ze troffen er dezelfde rode bakstenen aan, hetzelfde plaatijzer en dezelfde mensen met wie ze waren opgegroeid.

Mijn moeder had me op een dag met de neus op de feiten gedrukt. Ik snapte het niet en ik had haar op vier- of vijfjarige leeftijd gevraagd, met die onschuld waarmee

kinderen vragen stellen, en die onverhoedsheid die volwassenen ertoe brengt om kwesties aan de vergetelheid te ontrukken die, omdat ze het wezenlijkst zijn, het futielst lijken.

Mama, 's nachts stoppen ze toch, de fabrieken, dan slapen ze toch?

Nee, de fabriek slaapt niet. Die slaapt nooit. Daarom gaan papa en je grote broer nu en dan 's nachts naar de fabriek, om ervoor te zorgen dat hij niet stopt.

En ik, moet ik later ook 's nachts naar de fabriek?

Ja.

Op de school veranderde alles. Ik werd omringd door mensen die ik niet kende. Het feit dat ik anders was, die manier van praten als een meisje, de manier waarop ik mij voortbewoog, mijn houdingen zetten alle waarden die hen, de vechtersbazen, gevormd hadden op losse schroeven. Op een keer had Maxime, een andere Maxime, mij op de speelplaats gevraagd om daar voor zijn neus en voor de jongens met wie hij er stond te rennen. Hij had tegen hen gezegd *Julie zullen wel zien hoe hij als een nicht bolt*, en hen daarbij verzekerd, gezworen dat ze erom zouden moeten lachen. Omdat ik weigerde had hij eraan toegevoegd dat ik geen keuze had, dat hij het me betaald zou zetten als ik niet deed wat hij zei. *Ik sla je smoel kapot als je het niet doet*. Ik heb voor hun neus gerend, vernederd, met zin om te huilen en het gevoel dat mijn benen honderden kilo's wogen, zoals de benen van iemand die tegen de stroom in door een woelige zee rent. Ze moesten erom lachen.

Vanaf het moment waarop ik in de onderwijsinstelling arriveerde heb ik elke dag op de speelplaats rondgedwaald om te proberen met de andere leerlingen in contact te komen. Niemand had zin om met me te praten: het stigma was besmettelijk; met de *nicht* bevriend zijn zou niet in goede aarde zijn gevallen.

Ik dwaalde rond zonder te laten blijken dat ik rond-dwaalde, ik liep met zelfverzekerde stappen en gaf altijd de indruk dat ik een bepaald doel voor ogen had, dat ik me ergens heen begaf zodat het voor wie dan ook onmogelijk was om de uitsluiting waarvan ik het voorwerp was op te merken.

Dat ronddwalen kon niet blijven doorgaan, dat wist ik. Ik had een toevluchtsoord gevonden in de verlaten gang die naar de bibliotheek leidde en ik zocht er steeds vaker mijn heil, op een gegeven moment elke dag, zonder uitzondering. Uit angst om daar in mijn eentje gezien te worden, wachtend tot de pauze afgelopen zou zijn, zorgde ik er altijd voor dat ik met mijn handen in mijn schooltas zat wanneer er iemand voorbijkwam, dat ik deed alsof ik er iets in zocht zodat hij kon denken dat ik ergens mee bezig was en dat mijn aanwezigheid op die plek niet lang zou duren.

In de gang verschenen twee jongens, de ene lang met rood haar en de andere klein met een kromme rug. De lange met het rode haar spuugde *Hier, voor in je smoel.*

Ze zijn teruggekomen. Ze stelden de rust op prijs van de plek waarvan zij zeker waren dat ze me er zouden vinden zonder het risico te lopen dat ze door de surveillante betrappt zouden worden. Ze stonden er elke dag op me te wachten. En ik kwam elke dag terug, als voor een afspraak die we hadden gemaakt, een stilzwijgend contract. Ik kwam niet om ze het hoofd te bieden. Het was geen moed of een of andere vorm van vermetelheid die mij ertoe bracht die gang in te lopen – een gangetje met witte, afbladderende verf en de geur van industriële schoonmaakmiddelen die in ziekenhuizen en stadhuizen gebruikt worden.

Enkel en alleen dit idee: hier zou niemand ons zien, niemand zou erachter komen. Ik moest voorkomen dat ik de klappen ergens anders kreeg, op de speelplaats in aanwezigheid van de anderen, voorkomen dat de andere kinderen me zouden beschouwen als degene die de klappen kreeg. Dat zou hun vermoeden bevestigd hebben: *Belle-gueule is een nicht want hij krijgt de klappen* (of andersom, wat doet het ertoe). Ik gaf er de voorkeur aan de indruk te maken dat ik een gelukkige jongen was. Ik gedroeg me als de beste bondgenoot in het verzwijgen en in zekere zin als de medeplichtige van deze gewelddadigheid (en ik kan jaren later niet nalaten om me af te vragen wat de betekenis van het woord *medeplichtigheid* is en waar de grenzen

liggen die medeplichtigheid van actieve deelname, onschuld, zorgeloosheid en angst scheiden).

Ik hoorde ze op de gang naderbij komen, zoals – mijn moeder had het me een keer verteld, ik weet niet of het waar is wat ze zei – honden, die voetstappen van hun baasje uit duizend andere kunnen herkennen, op een afstand die voor een menselijk wezen nauwelijks voorstelbaar is.

Mijn trommelvliezen worden door een fluittoon uiteengescheurd wanneer mijn hoofd tegen de bakstenen muur slaat, het kost me moeite mijn evenwicht te bewaren. In die tijd werd ik hele dagen door hoofdpijn verlamd. Omdat ik op die leeftijd al dacht dat ik niet lang zou leven, veronderstelde ik dat ik een hersentumor had (een jonge vrouw die ik in het dorp langzaam te gronde had zien gaan. Eerst lang en slank en toen verloor ze plotseling in een paar weken haar haar en kwam ze kilo's aan. Ze dook steeds verder in elkaar en werd al gauw door haar man in een rolstoel rondgereden. Misvormd en niet meer in staat om te praten stierf ze in dat eerste middelbareschooljaar, 's winters toen ik tien jaar was.)

Ze trekken aan mijn haar, steeds weer die obsederende melodie van het scheldwoord *nicht, mietje*. De duizelingen, de plukken blond haar in hun handen. En de angst dus om in huilen uit te barsten en ze nog kwader te maken.

Ik dacht dat ik uiteindelijk wel aan de pijn gewend zou raken. Tot op zekere hoogte raken mensen aan pijn ge-

wend, zoals arbeiders aan rugpijn wennen. Ja, soms neemt de pijn de overhand. Zo goed wennen ze er ook niet aan, ze nemen haar voor lief, leren haar te verbergen. Mijn herinneringen aan mijn vader die, weer overvallen door de pijn, in de aangrenzende slaapkamer de hele nacht door schreeuwde en doordringende kreten slaakte vanwege zijn rugklachten, en zelfs hilde, en de dokter die hem cortisone-injecties kwam toedienen, nog vóór alle ongeruste vragen die mijn moeder stelde *En waar moeten we het geld vandaan halen om die pillendraaier van te betalen?* Mijn moeder die (ook) zei *Rugklachten zijn in onze familie genetisch en bovendien is het in de fabriek zwaar werken* zonder in te zien dat die problemen niet de oorzaak, maar het gevolg van het afmattende karakter van het werk in de fabriek waren.

De vrouwelijke kassabediendes – want die banen waren nu eenmaal meer voor vrouwen bestemd, mannen vonden dat vernederend – die wennen aan polsen en handen die verlamd raken, aan aangetaste gewrichten op een leeftijd waarop anderen aan een studie beginnen en in het weekend uitgaan, alsof jeugd in geen enkel opzicht een biologisch gegeven of gewoon een kwestie van leeftijd of een levensfase is, maar meer een soort privilege dat alleen is weggelegd voor degenen die – dankzij hun situatie – van al die ervaringen en affecten kunnen genieten die onder het begrip *tienertijd* vallen. Mijn nichtje dat als kassière werkte, zoals veel andere meisjes uit het dorp en de dorpen in de omgeving, vertelde me al op haar vijftientig-

ste dat ze het niet meer uithield. *Ik trek het niet meer. Ik ben bekaf* zonder echter al te veel te klagen en ze voegde er stelselmatig aan toe dat ze geluk had dat ze kon werken, dat ze geen luiwammes was *Ik kan niet zeggen dat ik ongelukkig ben, ik ken er die geen baan hebben of een beroep dat nog zwaarder is, ik ben geen luiwammes, ik ga elke dag naar mijn werk, ik ben er altijd op tijd.* Ze moest haar handen 's avonds in lauw water dopen om de pijn in haar gewrichten – *de kassière-ziekte* – te verzachten. De onrustige nachten als gevolg van haar door spierpijn verstijfde lichaam. *Ik heb spierpijn van het alsmaar opstaan en bukken en opstaan en bukken.* Zo goed raak je nu ook weer niet aan pijn gewend.

De lange met het rode haar en de andere met zijn kromme rug geven me een laatste klap. Ze gaan er plotseling van door. Ze beginnen meteen over iets anders te praten. Alledaagse, kleurloze zinnen – en die constatering kwetste me: ik telde in hun leven minder mee dan zij in mijn leven meetelden. Terwijl al mijn gedachten, al mijn angsten naar hen uitgingen, en dat vanaf het moment dat ik wakker werd. Hun vermogen om mij zo snel te kunnen vergeten schokte me.

Ik weet niet of de jongens op de gang hun gedrag als gewelddadig gekenschetst zouden hebben. In het dorp gebruikten de mannen dat woord niet, het kwam nooit uit hun mond. Voor een man was geweld iets normaals, iets vanzelfsprekends.

Net als alle andere mannen uit het dorp was mijn vader gewelddadig. En net als alle andere vrouwen klaagde mijn moeder over de gewelddadigheid van haar man. Ze klaagde vooral over de manier waarop mijn vader zich gedroeg als hij dronken was *Met je vader weet je nooit wat er gebeurt als hij gezopen heeft. Of hij heeft een verliefde dronk en dan is hij strontvervelend, plakkerig zelfs, en hangt hij me de keel uit met zijn zoentjes en zijn Ik bou van je schatje, of hij heeft een kwaai dronk en dan bou ik het niet meer uit, want hij blijft maar vetzak, dikke tante of ouwe tegen me zeggen. En hij ramt tegen mijn rug.* Soms, zoals die kerstavond waarop mijn kleine broertje hem had geërgerd door te vragen om naar een andere televisiezender over te schakelen, sloeg zijn slechte humeur om in razernij. Op zo'n dag stond hij op. Hij bleef roerloos op zijn plaats staan. Hij balde zijn vuisten heel stevig en zijn gezicht werd plotseling paars. En ook de tranen die in zijn ogen drongen (ze stromen alleen over zijn wangen als hij gedronken heeft, op andere dagen weet hij zich te beheersen: een man zijn, niet huilen) en

zijn onbegrijpelijke gemompel. Hij begon om de tafel heen te lopen, te ijsberen. Niet ijsberen als iemand die zich verveelt of nadenkt, maar meer het ijsberen van iemand die niet weet wat hij met zijn woede moet aanvangen. Vervolgens liep hij op een muur af, min of meer op goed geluk, en sloeg er krachtig met zijn vuist tegen. Na de twintig jaar die hij in dat huis had doorgebracht zaten de muren vol gaten. Mijn moeder verborg ze achter de tekeningen die mijn kleine broertje en mijn kleine zusje voor haar van de kleuterschool mee naar huis namen. Zijn vingers, die kastanjebruin waren van de mortel als hij tegen de muur sloeg, begonnen te bloeden. Hij verontschuldigde zich *Ik maak me wel kwaad, maar jullie moeten niet bang zijn, niet bang voor me zijn, ik hou van jullie, jullie zijn mijn kleintjes en mijn vrouw, jullie moeten je niet ongerust maken, ik sla tegen de muren, maar ik zal nooit mijn vrouw en mijn kleintjes slaan, ik kan tegen alle muren van het huis rammen, maar ik zal nooit zoals die klootzak van een vader van me op de smoelen van mijn gezin timmeren.*

De dwangmatigheid waarmee hij het beeld van zijn vader op een afstand hield leidde ertoe dat hij erg boos was op mijn grote broer, die dikwijls geweld gebruikte, ook tegenover zijn familie. Hij veroordeelde zijn gedrag streng, zelfs met een zekere haat. Na zijn diploma machine-onderhoud, een vakopleiding voor arbeiders, gehaald te hebben, was hij niet meer naar school gegaan en al snel begonnen met drinken. Hij had een *kwaaije dronk*.

We kwamen het te weten van een van de meisjes met wie hij al maanden omging. Ze had midden in de nacht

onophoudelijk naar mijn ouders gebeld, tot ze wakker werden. Mijn moeder had opgenomen. Ik hoorde haar – als gevolg van de afwezigheid van deuren – in de keukens (woonkamer, eetkamer...) praten. Ze vroeg haar om het nog eens te vertellen en maakte zich kwaad *Wat, bè, zeg het nog 's, nee 't is niet waar, wat een klootzak*. En vervolgens allerlei kreten en tussenwerpsels.

Verbijsterd en geschokt riep ze mijn vader. Het was de eerste keer dat het gebeurde, de eerste maal voorafgaand aan een eindeloze reeks taferelen die precies, tot in de kleinste details, op elkaar leken.

Ze riep Wakker worden, bij heeft weer stommititeiten uitgehaald, maar deze keer is het ernstig, echt waar het is ernstig. Hij heeft gezopen en bij heeft zijn vriendinnetje geslagen, dat heeft ze me aan de telefoon verteld. Ik zit onder de blauwe plekken en ik bloed, ik ben bijna verminkt, vertelde ze. Eerlijk waar ik hou van uw zoon, ik heb respect voor u en ik wil u geen gelazer bezorgen maar deze keer zal ik een klacht moeten indienen, ik moet wel want ik heb ook kinderen en voor mijn part slaat hij me, goed, maar niet mijn kinderen, ik maak me ongerust om mijn kleintjes. Weet u uw zoon als hij gedronken heeft dan gebruikt bij geweld, hij slaat me en het is niet de eerste keer, maar nou is hij te ver gegaan. Eerst heb ik het u niet verteld want ik wilde u niet lastigvallen. De vriendin van mijn broer was naar een dokter gegaan om te laten vaststellen wat voor klappen ze had gekregen en met welke bloeduitstortingen haar lichaam bezaaid was. Ze heeft een klacht ingediend en mijn broer kreeg voor de zoveelste keer een werkstraf.

Mijn grote zus had deze ervaring andersom beleefd. Het was als een spiegel, een volmaakte symmetrie die zich tussen haar en mijn grote broer, tussen het mannelijke en het vrouwelijke aftekende. Ze was iets begonnen met een jongen die een paar straten van ons vandaan woonde – de meisjes uit het dorp delen hun leven vaak met jongens die uit het dorp komen of een paar kilometer verderop wonen. Voordat hij een auto had, kwam hij haar met een bromfiets opzoeken. Een bromfiets was voor de vechtersbazen een middel om te versieren, waarmee ze indruk maakten op de meisjes door voor hun neus op één wiel te rijden en te slippen en door ze mee achterop te nemen *Mooi brommertje vin je niet.*

Ze waren al gauw samen gaan wonen in een klein appartementje – nog steeds in het dorp, nog steeds een paar straten verderop. Hij werkte niet. Mijn moeder kon die relatie niet verdragen, want zij was van mening dat het onfatsoenlijk was als een vrouw in de behoeften van een man moest voorzien *Ze kan toch niet samenwonen met een luiwammes die op haar kosten leeft en van haar geld profiteert. Hij is de man in huis.*

Mijn moeder was degene die in de gaten had gekregen dat mijn zus door die jongen geslagen werd. Ze kwam terug van de dorpsbakker, waar mijn zus als verkoopster werkte. Volgens mijn moeder zag ze er raar uit, niet helemaal in vorm, lijkleek *Ze was wit als mijn achterwerk* en ze zei *Ik geloof, ik weet het niet zeker maar ik ben ook niet gek, ik weet het bijna zeker want het is mijn dochter, ik heb haar nog*

schone luiers omgedaan, ik zie meteen wat er mis is. Ik heb gezien dat ze een plek onder haar oog had, alsof die gast haar een paar lellen had verkocht.

De volgende dag kwam mijn zus bij mijn ouders op bezoek. Ze kwam naar een film kijken en een beetje met mijn moeder praten *Als vrouwen onder elkaar kan je tenminste over kleren kletsen*. Ze had inderdaad een paarse, gelige plek onder haar rechteroog. Na haar komst hebben mijn ouders er maar een paar minuten het zwijgen toegedaan, totdat mijn vader zei – het zou oordeelkundiger zijn om te zeggen *totdat hij ontplofte* – evenwel op een gemaakt kalme manier, zonder zijn stem te verheffen en met een soort beheerste bruutheid en ingehouden agressiviteit *En wat is dat die plek onder je oog?* De paniek in de blik van mijn zus, haar gestamel. Nog voordat ze een woord had gezegd wisten we allemaal al dat ze op het punt stond om te gaan liegen. Ze zei dat het niet veel voorstelde *Het is niks ik ben tegen een meubel aan geknald toen ik van de trap viel*, om er vervolgens een grapje aan toe te voegen om haar verlegenheid te maskeren – want ze had zich al gerealiseerd dat we wisten dat ze loog *Nou ja jullie kennen me toch, ik kijk nooit uit, wat een stomme trut ben ik toch soms*. Mijn vader bleef haar aankijken, steeds meer geërgerd en steeds minder goed in staat om zijn gemoedstoestand te verbergen. Zijn gezicht vertrok van woede zoals wanneer hij met zijn vuisten tegen de muren sloeg. Hij vroeg haar of ze hem soms voor de gek hield. Hij zei dat hij haar niet meer wilde zien als ze met die jongen om bleef gaan en hij heeft haar een paar maanden niet meer gezien. We wisten

dat zijn reactie buiten alle proportie was, want mijn zus kon niet verantwoordelijk gesteld worden. Maar hij had voor de zoveelste keer zijn zenuwen niet in bedwang kunnen houden. Overigens probeerde hij dat nauwelijks en hij schepte er zelfs over op *Ik ben een opgewonden type, ik laat niet met me sollen en als ik me opwind, dan wind ik me op*. Dat was de rol die hij als man speelde. Hij hield nog het allermeest van die dagen waarop mijn moeder het van hem overnam, waarop zij degene was die zei *In ieder geval wat wil je, zo zit bij in mekaar Jacky het is een man en mannen zitten zo in mekaar, bij windt zich zo op en hij wordt niet zo gauw meer rustig*. Op zulke dagen deed hij of hij mijn moeder niet hoorde, maar er speelde een trotse glimlach om zijn lippen.

Eén keer kwam hij op gespannen voet te staan met zijn rol als stoere vent, tijdens een vechtpartij die tussen hem en mijn broer was losgebarsten, terwijl mijn vader, zoals ik al zei, het zich tot een eer rekende om, in tegenstelling tot zijn vader, niet de hand tegen zijn gezin op te heffen.

We waren op weg naar huis, van de kermis die in september in het dorp plaatsvond (alleen maar één of twee draaimolens, niet zo'n groot feest zoals je je dat voorstelt). Het feest was vooral ieder jaar weer het moment waarop de mannen tot diep in de nacht in het café konden blijven drinken zonder zich daarvoor te hoeven verantwoorden tegenover hun vrouwen, die – dat was een doorgewone situatie wanneer het geen feest was – hun man als hij het laat maakte bij de bar van het café kwamen weghalen. *En*

je kleintjes die op je wachten voor het eten en je loon van de fabriek dat je uitgeeft om te pimpelen.

Op die feestavond was mijn vader met mijn grote broer en de andere, de jongste, in het café gebleven.

Ik was niet bij hen omdat ik een afschuw had van die plek waar zatte mannen commentaar leverden op de actualiteit en de jongste gebeurtenissen in het dorp. En hun naar wijn stinkende adem als ze tegen me praatten en mijn gezicht met spuugdruppels overdekten, zoals dronken mannen dat wel vaker doen, mannen die uiteindelijk elke keer weer, zonder bijna ooit van die regel af te wijken, uitdrukking gaven aan hun afkeer van homoseksuelen.

Mijn vader en mijn grote broer waren samen aan het drinken toen mijn kleine broertje plotseling verdwenen was. Ze riepen hem. Ze maakten zich niet meteen ongerust, ze zeiden bij zichzelf dat hij waarschijnlijk naast de draaimolens rotjes aan het afschieten was zoals zij dat jaren eerder hadden gedaan. Dezelfde ervaringen die de dorpsbewoners heel precies herhaalden, de ene generatie na de andere, en hun weerstand tegen iedere vorm van verandering *Alleen zo heb je echt lol.*

Langzaam maar zeker liep het feestterrein leeg en het café ook. Er was nog maar een handjevol mensen. Mijn vader en mijn grote broer begonnen toen met een zoektocht in het donker, waarin de geuren die door de bossen in de omgeving verspreid werden weer te ruiken waren. De geur van verse, vochtige aarde, van paddenstoelen en naaldbomen. Ze riepen zijn voornaam *Rudy, Rudy*, zonder antwoord te krijgen. Ze vroegen de anderen *Hebben jullie*

bem gezien? En brachten daarmee plotseling een grote zoektocht teweeg waarbij alle nog aanwezige bewoners betrokken waren. Je zag hoe zij zich door alle straten van het dorp verspreidden, waarin zich de voornaam *Rudy*, *Rudy* als een echo voortplantte. Zijn voornaam weerklonk en bloeide overal op. Het hele dorp was die naam gaan zingen en elke *Rudy* die uitgesproken werd liet er meer ontstaan, in steeds grotere getale.

Mijn vader maakte zich ongerust vanwege die verhalen over kidnappings waar hij op de televisie over hoorde praten. Pedofilie was een mythe die het dorp obsedeerde. Wanneer er in het televisiejournaal een pedofiliezaak bij ons in de buurt in het noorden ter sprake kwam, verboden mijn ouders me een paar dagen lang de straat op te gaan. *Zulke gasten die zou je hun kloten moeten afrukken en ze die op laten vreten en ze daarna doodslaan, ik begrijp niet waarom ze de doodstraf hebben verboden, dat was echt grote onzin om dat te doen, daarom heb je tegenwoordig steeds meer van die verkrachters en mijn moeder Ob nee, dat begrijp ik niet waarom ze die lui niet meer doodmaken.* Mijn moeder was mee gaan helpen zoeken, huilde en riep *Ob zoontje van me, wat gebeurt er met hem, hij is toch niet gekidnapt want dat zie je steeds vaker, gasten die kinderen kidnappen en ze dan verkrachten en vermoorden.*

Eindelijk riep iemand ons.

Mijn kleine broertje zat op de traptreden voor ons huis. Hij vertelde dat hij moe was. Hij was hierheen gekomen om uit te rusten en op de anderen te wachten. Mijn

ouders huilden. Ze namen Rudy in hun armen en zeiden dat hij dat niet nog 's moest uithalen. Mijn broer, de grootste, werd driftig. Hij had veel te veel gedronken. Hij ondervroeg mijn kleine broertje aanhoudend; waarom had hij dat gedaan? Mijn kleine broertje zei niets, volledig verkrampt door de aanblik van dat monster van vlees dat mijn grote broer was, één meter negentig, honderdtien kilo, misschien wel meer, en geen dubbele, maar een driedubbele kin die trilde als hij praatte. Hij richtte zich tot mijn ouders om ze voor de voeten te gooien dat ze laks waren. *Je moet hem op zijn donder geven, een flink pak slaag zodat hij het niet vergeet, het zit zo, alleen zo word je een kerel.* Hij kon zijn mond niet meer houden en niet tot kalmte komen en hij beweerde dat hij, toen hij jong was, klappen in zijn gezicht kreeg als hij zich slecht gedroeg, dat hij niet op dezelfde manier was opgevoed *En verder was het hele leven, dat was allemaal helemaal anders. We baden minder geld en je schaamde je dood als je op de pof moest kopen of als je naar de Voedselbank ging om pakketten met vreten te halen.*

(We gingen er één keer per maand heen, inderdaad om er voedselpakketten af te halen die aan de armste gezinnen uitgedeeld werden. Ik kwam op goede voet te staan met de vrijwilligers, die mij, als wij kwamen, meer chocoladerepen gaven dan de ene waarop wij recht hadden *Ob daar heb je onze Eddy, hoe gaat het met hem?* En mijn ouders die mij aanspoorden er het zwijgen toe te doen *Je moet het niet vertellen hoor, echt niet, dat we zo naar de Voedselbank gaan, dat moet in het gezin blijven.* Ze beseften niet dat ik al lang,

zonder dat ze het me hadden hoeven vertellen, begrepen had wat voor schande het inhield en dat ik er voor niets ter wereld over gepraat zou hebben.)

De Voedselbank of wanneer we elke dag vis aten die papa ging vangen omdat we geen vlees konden kopen, dat hebben zij niet meegemaakt. En dat het soms ook gebeurde dat we om geld moesten gaan bedelen. Hij loog, de alcohol bracht hem tot deze leugens. Hij was nooit gedwongen geweest om uit bedelen te gaan. Wij zijn met harde band opgevoed, niet als een stel tutjes en wanneer we iets stoms deden, dan kwam je er niet van af, niet zo makkelijk. En kijk 's wat ervan komt. Hij draaide zich met bloeddoorlopen ogen en kwijl dat over zijn wangen liep naar mij toe, en al boerend, waarbij hij bij ieder woord dat hij uitsprak kon gaan kotsen, zei hij Kijk 's naar Eddy hoe jullie hem opgevoed hebben, en hoe hij nu is. Hij gedraagt zich als een grietje.

Zoals altijd deed ik of ik verbaasd was zodat de anderen konden denken dat het de eerste keer was dat er zoiets tegen me gezegd werd. Een foute diagnose. Dat mijn broer gek was en dat als mijn vader en mijn moeder al hetzelfde gedacht hadden, het aan een familieziekte te wijten moest zijn.

Hij wilde voorkomen dat mijn kleine broertje net als ik eveneens een grietje zou worden. En ik had dezelfde angst doorstaan. Mijn grote broer wist het niet, maar ik wilde niet dat Rudy op school geslagen zou worden en ik werd geobsedeerd door de gedachte een heteroseksueel van hem te maken. Vanaf zijn vroegste jeugd was ik al met

een waar karwei begonnen: ik zei voortdurend tegen hem dat jongens van meisjes hielden en soms zelfs dat homoseksualiteit iets walgelijks was, iets *doodgewoon goors*, dat tot verdoemenis, de hel en ziekte kon leiden.

Plotseling stortte hij zich op me, hij schreeuwde *Ik maak je koud, ik maak je koud*. Mijn moeder vloog op hem af om me te beschermen. Wanneer ze me deze geschiedenis later vertelt, zegt ze dat ze niet met zich laat sullen, omdat ze een vrouw is, is ze nog niet bang *Ik, ik ben niet bang voor een vent en toch is je broer een forse kerel, hij is verdomd stevig gebouwd, maar ik ben niet zoals die lui die geen ballen hebben en die erbij blijven staan zonder een poot uit te steken*.

Ze kwam tussenbeide en hield hem tegen voordat hij de kans kreeg om me te slaan. Ze probeerde hem tot zwijgen te brengen en ze schreeuwde harder dan hij om zijn gebrul te overstemmen, zo hard dat haar stem het begaf *Hé kom nou, blijf van je kleine broertje af, je doet hem geen pijn, dat zou er nog bij moeten komen, dat je je kleine broertje slaat. Rustig nou, rustig nou. En verder hoef je me niet te vertellen hoe ik mijn kleintjes moet opvoeden, ik heb mijn vijf kleintjes opgevoed en jij gaat me toch niet vertellen wat ik wel moet doen en wat ik niet moet doen, we zullen wel zien wanneer jij er zelf een paar krijgt*. Mijn broer keek me strak aan, balde zijn vuisten en probeerde mijn moeder, die weerstand bood, opzij te schuiven. Mijn moeder verhinderde hem om te doen wat hij van plan was, hij duwde haar weg, eerst rustig, maar dan gewelddadiger of in ieder geval ruwer. *Je blijft van je broer af, je blijft van je broer af*. Hij wilde haar een klap

geven. Toen kwam mijn vader op zijn beurt tussenbeide. Ik zou niet kunnen zeggen wat hij in de tussentijd, terwijl mijn moeder mijn broer tegenhield, aan het doen was. Ik denk dat hij ook schreeuwde om hem te vragen ermee op te houden. Hij moet gedacht hebben dat mijn moeder beter in staat was om hem tot kalmte te brengen. Hij dacht dat vrouwen over een zachtmoediger karakter beschikten dan mannen, zoals bleek uit die taferelen waarbij vrouwen hun mannen, die bij de uitgang van het café aan het vechten waren, uit elkaar haalden (*en nou is het afgelopen, het is genoeg geweest met die stomiteiten, jullie houden op met mekaar op je smoel slaan*, en de mannen die zich bleven verzetten, terwijl hun vrouwen hen bij hun armen beetpakten *Ik scheur die kerel zijn bek open, ik sla hem verrot* voordat ze tot zichzelf kwamen en tegen hun vrouw zeiden *Sorry schat, sorry ik had me niet zo kwaad moeten maken, maar die gast daar die zocht ruzie met me, die zocht echt ruzie met me, ik kon niet over me heen laten lopen*).

Mijn vader duwde mijn broer net op tijd weg om te voorkomen dat hij mijn moeder zou raken. Het was niet zozeer de woede als wel die onvoorstelbare aaneenschakeling van gebeurtenissen die hem ertoe bracht mijn broer te vragen wat hem bezielde, waarom hij mij wilde vermoorden en zijn eigen moeder wilde slaan. En toen smeekte hij hem; ik was, totaal van mijn stuk gebracht, getuige van dit tafereel: ik was het niet gewend mijn vader iemand te horen smeken, en zeker niet zijn eigen kinderen, die hij bijna dagelijks aan zijn gezag herinnerde *In dit huis ben ik degene die de lakens uitdeelt*. Hij verzocht hem om

te kalmeren en stelde hem gerust: hij was op dezelfde manier grootgebracht als wij, de jongsten, dezelfde opvoeding. Hij zwoer hem dat wij nooit voorgetrokken waren *Ik heb nooit geen verschil gemaakt tussen jullie*, ook al was hij niet de *biologische vader* van mijn grote broer en mijn grote zus. Hij zei tegen hem dat hij evenveel van ze had gehouden als van ons *En toen we Eddy kregen en de andere twee, toen zeiden die lui van mijn familie Ob je bent zeker wel tevreden Jacky het is je eerste kindje en bovendien heb je nog een hoop geluk ook het is een jongetje, en dan zei ik tegen ze, Nee, nee. Eddy is niet mijn eerste kindje, want ik heb er nog twee die groter zijn, en dat zijn geen halve kinderen. Je hebt kinderen of je hebt ze niet, maar je hebt geen halve kinderen dat kan niet. Dat bestaat niet.*

Mijn grote broer Vincent luisterde niet naar hem. Hij bleef koppig, blafte, stamelde en voegde me tijdens mijn vaders monoloog allerlei scheldwoorden toe. Het was te veel voor hem. Hij wilde zijn doel bereiken, mij eindelijk raken. Mijn moeder voelde die verandering aan, die plotselinge wens om nog sneller tot daden te komen (wanneer ze me later dit verhaal vertelt: *Ik zag het meteen dat het op dat moment uit de hand ging lopen, Vincent ik ben eraan geweest, aan de manier waarop hij in mekaar zit, ik heb hem op de wereld gezet*), en ze verzocht me om naar de wc te vluchten, me erin op te sluiten, met de deur op slot *Eddy ren naar de plee en doe de deur op slot*. Vincents ongeduld kreeg de overhand. Hij gaf mijn vader een klap. Mijn vader wilde zich niet verdedigen, hij weigerde, hij wilde zijn zoon niet slaan. Hij had hem weleens, net als mij, een paar oorvlijgen

gegeven om hem te straffen, wanneer mijn broer iets verkeerd tegen hem gezegd had, *de puberteitscrisis*... maar hij wilde hem in deze situatie niet slaan, niet aan een echte knokpartij met zijn zoon deelnemen. Hij liet hem in het begin zijn gang gaan en probeerde hem alleen tegen te houden en de klappen zo veel mogelijk te temperen. Ik zat bevend op de wc, ik heb het allemaal niet gezien. Mijn moeder heeft het me de volgende dag verteld.

En toen de knokpartij. Mijn vader was gedwongen om zich te verdedigen. Ik hoorde hun stemmen door elkaar klinken, het gegil van mijn moeder die mijn broer smeekte om mijn vader niet te slaan, om ermee op te houden, en mijn vader die hem, ontredderd en in tranen, tussen twee kreten van pijn (zijn rugproblemen) vroeg *Wat bezielt je toch? Wat bezielt je?* En Vincent ten slotte *Jullie zijn mijn ouders niet, val dood, het zal me een rotzorg zijn, jullie kunnen doodvallen.*

Ik heb Vincent niet meer gehoord, Hij was op de vlucht geslagen, omdat hij ineens had begrepen hoe ernstig de situatie was. Toen ik uit de wc kwam, lag mijn vader languit op de grond te snikken. Hij kon niet meer opstaan of van zijn plaats komen. Ik zag de spanning in zijn roerloze lichaam, met name in zijn ogen, want daarin wordt de spanning zichtbaar wanneer een lichaam plotseling verlamd raakt, en zijn vergeefse pogingen om op te staan *Verdomme ik zal nooit van mijn leven nog kunnen lopen, ik voel het, verdomme ik voel het.* Mijn moeder, die ongevoel snel ademde, vroeg me in paniek en vol afschuw,

alsof ik de schim van Vincent nog in haar ogen kon zien, of ik haar kon helpen om mijn vader overeind te trekken. Ik was het gewend om mijn verlamde oom te torsen als hij uit zijn ziekenhuisbed viel. Hem bij zijn benen te pakken, terwijl iemand anders hem bij zijn armen pakte. We probeerden hem op te tillen, maar zonder succes. *Wat een bak-beest*, zei mijn moeder. Hij schreeuwde als zijn lichaam ook maar een klein beetje verplaatst werd.

Mijn moeder zei tegen me dat we de dokter moesten bellen, we hadden geen keus, de rug van mijn vader zat vast en ze wist het, alleen injecties zouden verlichting kunnen bieden.

De dokter die eraan kwam, nog geen uur later. Hij heeft hem injecties gegeven, precies zoals mijn moeder had voorspeld. Mijn vader bleef meer dan tien dagen in die positie liggen en de dokter kwam elke dag terug om hem een injectie te geven en hem gerust te stellen, *Het komt wel goed meneer Bellegueule*. Zijn antwoord, *Oh nee, daar geloof ik niks van, dokter, nee, ik geloof dat ik er mijn hele leven als een plant bij zal liggen of dat ik er gewoon in zal blijven*.

Mijn moeder had mij op een middag, toen mijn vader op de dokter lag te wachten, verteld dat hij iets tegen me wilde zeggen. Ik was verbaasd, want ik was gewend aan het stilzwijgen tussen hem en mij. Ze had het ook op een verbaasde toon gezegd en daarbij haar ogen ten hemel geslagen. Ik ging naar de slaapkamer.

Ik liep naar hem toe. Mijn vader overhandigde me iets, een ring, zijn trouwring. Hij verzocht me hem om mijn

vinger te doen, er goed op te passen *Want weet je, ik heb het gevoel, dat moet ik je vertellen, papa gaat straks dood, dat gevoel heb ik dat ik het hier niet zo lang meer zal uithouden. En ik moet je nog wat vertellen en dat is dat ik van je hou en dat je mijn zoon bent, evengoed, mijn eerste kleintje.* Ik had dat niet, zoals je zou kunnen denken, mooi en ontroerend gevonden. Dat *ik hou van je* van hem had mij weerzin ingeboezemd, die woorden hadden in mijn ogen een incestueus karakter.